

Svenstrup-runestenen ved Kjellerupgård.

Svenstrup-runestenen med informationskilt i indkørslen til Kjellerupgård set fra landevejen

Trekantområdet Mariager - Randers - Viborg er rig på runesten fra vikingetiden. Kun ganske få står dog på deres oprindelige plads ved de gamle gravhøje eller ud til veje eller overgangssteder, hvor runestenenes tekst kunne påminde den forbigående. Langt de fleste runesten blev ved overgangen til kristendommen i løbet af vikingetiden overført til kirkerne - måske i et forsøg på at kristne de gamle hedenske grave eller måske for mere direkte at få bugt med den gamle hedenske tro, som det arkæologiske fundmateriale fra perioden tydeligt viser, også havde tilhængere langt ind i kristen tid.

Den flotte runesten i indkørslen til Kjellerupgård ved Kjellerup Sø er ingen undtagelse. Dens forrige plads var ved en i senmiddelalderen nedrevet kirke på bakketoppen ca. 200 m. syd for gården, som der ikke længere ses synlige spor af i dag.

Den lidt over 1,5 m. store runesten (Se illustration 1) er i lysegrå og let rødlig granit, og på den plane flade mod vejen ses en indskrift i et bånd langs stenens kant og i et lodret bånd lidt til højre for midten af stenen. Runeskriften er i det såkaldte yngre futhark-alfabet (Se illustration 2) med kun 16 tegn, som kompliceres af, at de enkelte tegn i alfabetet kan have flere forskellige betydninger.

Direkte oversat til det latinske alfabet lyder teksten:

"thurkuttr : risthi : stin : thansi : iftir : asuith : fathur : sin : han uai : fan : arskab : mith : ilta : sunum"

På nudansk siger den:

"Thorgot (mand) eller Thorgund (kvinde) rejste denne sten efter sin fader Asved. Til ve (sorg) fandt han arskab (dvs. han mødte svig) sammen med lides sønner".

Sprogstilen og skriften daterer runeteksten (Se illustration 3) til vikingetiden mellem år 950 og 1025. Omtalen af en svigefuld død er sjælden og findes kun på 2 af de omkring 200 runesten vi kender i Danmark.

Som på Svenstrup-stenen gengiver runeteksterne oftest slægtsrelationer enten direkte som minde eller hyldest over en afdød eller i forbindelse med bedrifter, erhverv, krig eller rejser. Det er også tidstypisk at runestenenes "afsender" næsten altid lader sit eget navn nævne på stenen. Udover at understrege et evt. slægtskab opnås herved også en form for udødeliggørelse, på linie med den der gives personen som mindes i teksten.

Runeteksten har sikkert oprindeligt været tydeliggjort ved opmaling af den indristede tekst, og hvor runestenen oprindeligt stod får vi nok aldrig at vide. Måske stod den ved en nu sløjfet gravhøj, men dens nuværende placering med den smukke udsigt over Kjellerup Sø (Se illustration 4) er stadig stenen værdig.

Ved kirkerne i Sønder Vinge, Ålum, Øster Bjerregrav, Laurbjerg, Grensten, Vester Tørslev, Spentrup, Virring, Rimsø, Kolind, Øster Alling og Gylling i Århus Amt kan du se andre flotte runesten fra den store brydningstid i vikingetiden.

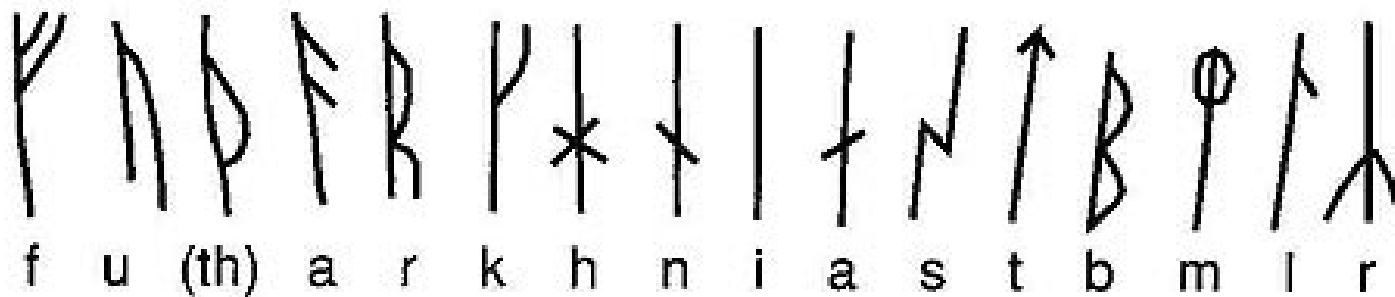
Illustr.1 Runeteksten på forsiden af Svenstrup-stenen set fra syd

Illustr.3 Nærbillede af runeteksten på toppen af Svenstrup-stenen

Illustr.4 Udsigt mod nordvest over Kjellerup Sø fra Svenstrup-runestenen

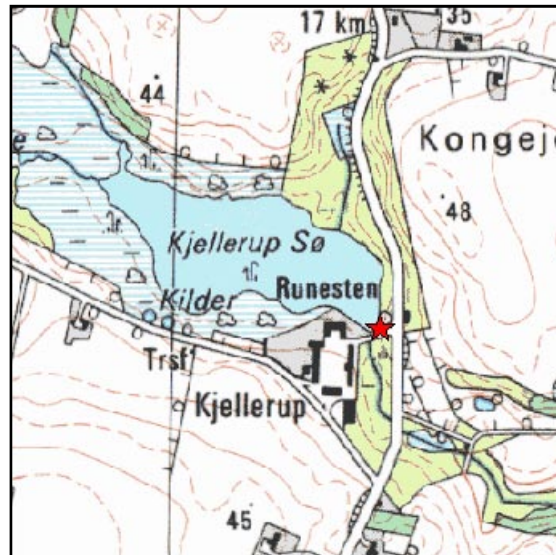
Illustr.2 Vikingetidens 16-tegn "Futhark-runealfabet"

Adgang:

GPS-koordinater (UTM):
E 561302 N 6273239

Kort © KMS

Luffoto © COWI

Runestenen står lettilgængelig i indkørslen til Kjellerup Hovedgård ved Kjellerup Sø ud til Randers-Mariager landevejen ved 16,5 km -mærket - ca. 6 km syd for Mariager og ca. 2,5 km. nord for Gassum.

Faciliteter:

Informationskilt i vejkanten øst for runestenen.

Afstand til fortidsminde: 10 m.

Særlige forhold:

Parker hensynsfuldt i vejsiden uden at spærre indkørslen og iagttag de vanskelige oversigtsforhold på stedet.

Adgang for gangbesværede.

Gården er privatejet - ingen adgang.

Litteratur:

Henning Dehn Nielsen:

348 Oldtidsminder i Jylland

Turguide til Danmarks oldtid

Gyldendal 1976

ISBN: 87-01-01951-1

L. Jacobsen / E. Moltke:

Danmarks Runeindskrifter I-II

Fagligt oversigtsværk over de danske runesten og runeindskrifter

1941-42

Carsten Henrik Bang:

Guide til Danske fortidsminder

Rigt illustreret guide til ca. 500 offentligt tilgængelige fortidsminder i Danmark

Gyldendal og Skov-og Naturstyrelsen 1994

ISBN: 87-00-17166-2

Karen Marie Christensen:

Mariagerøgnens arkæologiske minder

Turguide til fortidsminder på Mariager-Hadsund egnen

Århus Amt 1994

ISBN: 87-90099-06-0

Poul Henning Jensen:

Natur og Kulturguide til Århus Amt

Rigt illustreret og populær guide til Århus Amts historie, natur og seværdigheder

Århus Amt 1997

ISBN: 87-90099-19-2

www.aaa.dk/aaa/nm-publikationer.htm?ResID=95

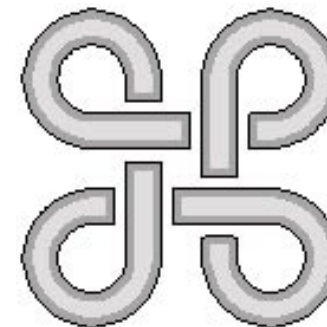
Ingrid Falktoft Andersen:

Vejviser til Danmarks Oldtid

Turguide til Danmarks oldtid

Wormianum 1994

ISBN: 87-89531-10-8

**Se mange flere
fortidsminder på**

www.fortidsmindeguide.dk

**- og send os gerne dine egne fotos
og kommentarer fra et besøg**